

Nr 180.

Ankom till riksdagens kansli den 12 juni 1942 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1942/43 till förberedande åtgärder för samordnande av hemortsförsvaret.
(3:e avd.)

I propositionen nr 333 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 22 maj 1942, föreslagit riksdagen att till Förberedande åtgärder för samordnande av hemortsförsvaret för budgetåret 1942/43 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 175,000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t i proposition den 5 december 1941, nr 352, (bilaga 1, punkt 4) har 1941 års riksdag (riksdagens skrivelse den 20 december 1941, nr 518, punkt 4) till förberedande åtgärder för samordnande av hemortsförsvaret å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 under femte huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Genom brev den 30 december 1941 har därefter Kungl. Maj:t förordnat 39 personer att från och med den 19 januari 1942 tills vidare till och med den 30 juni 1942 vara hemortsförsvarsassistenter med vissa i brevet närmare angivna verksamhetsområden. Bestämmelser hava samtidigt meddelats rörande dels de assistenterna åliggande uppgifterna, dels ock dem tillkommande arvoden och ersättningar. En redogörelse därför lämnas i propositionen å sid. 2.

I skrivelse den 18 maj 1941 hava 1941 års hemortsförsvarsakkunniga gjort framställning angående anvisande av anslag för hemortsförsvarsassistenternas verksamhet under budgetåret 1942/43.

De sakkunniga hava däri beträffande nämnda verksamhet uttalat, att, sedan inventeringsarbetet avslutats med bearbetande och sammanställande av insamlade uppgifter rörande det civila hemortsförsvarets organisation, måste hemortsförsvarsassistenternas arbete i form av krigsspel, planläggning m. m. fullföljas i sådan utsträckning, att nöjaktiga förutsättningar för en enhetlig operativ ledning av hemortsförsvaret kunde anses föreligga. Fortsättningsvis anföra de sakkunniga i huvudsak följande:

Enligt de sakkunnigas mening borde arbetet bedrivas i sådan takt, att denna fas av uppdraget med det snaraste kunde bringas till sin avslutning. För ändamålet borde hemortsförsvarsassistenterna under erforderlig tid, dock högst till och med den 30 september 1942, fortsätta med heltidstjänstgöring. Huruvida därunder någon kortare sommarledighet kunde beviljas, syntes

böra bero på omständigheterna. Även efter det definitiva upphörandet — senast den 30 september 1942 — av berörda heltidstjänstgöring måste emellertid hemortsförsvarsassistenter hålla kontakt med utvecklingen på hemortsförsvarets område, uppgjorda register och planer måste kompletteras med hänsyn tagen till inträffade förändringar, ytterligare krigsspel och andra övningar borde hållas o. s. v. Till viss mån borde detta arbete kunna fullgöras mera under hand. Men inkallelse till tjänstgöring erfordrades jämväl för kortare perioder, förslagsvis sammanlagt högst 2 månader under budgetåret, därest ej Kungl. Maj:t för särskilt fall medgäve längre tid. Det torde böra ankomma på länsstyrelserna att i samråd med försvarsområdesbefähavarna närmare bestämma om hemortsförsvarsassistenternas tjänstgöringsförhållanden med tillämpning av nu angivna grunder.

Det borde här anmärkas, att i den organisation av hemortsförsvaret, var till förslag vore under utarbetande hos de sakkunniga, hemortsförsvarsassistenterna komme att ingå såsom ett synnerligen viktigt led, ehuru sannolikt med något förändrad ställning och under annan benämning.

Antalet hemortsförsvarsassistenter vore — som nämnts — för närvarande 39. Om det förslag till omorganisation av rikets försvarsväsende, som nu vore föremål för riksdagens prövning, vunne dess bifall, torde antalet försvarsområden komma att minskas med 7. Med hänsyn därtill vore det möjligt, att icke alla de nu förordnade hemortsförsvarsassistenterna bleve erforderliga i fortsättningen. Det torde emellertid komma att visa sig lämpligt att för försvarsområde, som bestode av delar av två län, hava två hemortsförsvarsassistenter, en för varje länsdel. Minskningen av antalet hemortsförsvarsassistenter torde därför icke böra bliva lika stor som minskningen i antalet försvarsområden. De sakkunniga räknade med att hemortsförsvarsassistenternas antal under nästkommande budgetår kunde minskas till 36.

Beträffande grunderna för ersättning till hemortsförsvarsassistenterna under nästa budgetår anföra de sakkunniga härefter följande.

Ersättningen syntes böra utgå efter samma grunder som för närvarande intill dess den mera sammanhängande heltidstjänstgöringen, eventuellt avbruten av någon kortare ledighet, avslutats, senast den 30 september 1942. Sedan denna heltidstjänstgöring sålunda upphört, syntes hemortsförsvarsassistenterna, oberoende av om de vore inkallade till tjänstgöring eller icke, böra äga uppbära ett månatligt arvode av 100 kronor såsom ersättning för arbetet med komplettering av register och planer, medverkan vid krigsspel och övningar m. m. ävensom resekostnads- och traktamentsersättning enligt klass II C i allmänna resereglementet. I den mån hemortsförsvarsassistent på grund av inkallelse till tjänstgöring ginge miste om arbetsinkomst, borde han hava rätt till ersättning därför enligt samma regler som dittills. Jämväl vid sådan inkallelse borde resekostnads- och traktamentsersättning utgå enligt nyss angiven grund, varvid dock, om tjänstgöringen påginge mera än 14 dagar i följd, för tiden därefter borde tillämpas enahanda bestämmelser om tjänstgöringstraktamente som i brevet den 30 december 1941. För hemortsförsvarsassistenten på Gotland borde under tid, varom här vore fråga, arvodet bestämmas till 50 kronor per månad.

Anslagsbehovet för nästa budgetår har av de sakkunniga på grundval av från länsstyrelserna infordrade uppgifter rörande kostnaderna för hemortsförsvarsassistenternas verksamhet till och med april månads utgång samt med hänsyn tagen till den beräknade minskningen av antalet hemortsförsvarsassistenter uppskattats till i runt tal 175.000 kronor. Medellängden för den

sammanhängande heltidstjänstgöringen har därvid uppskattats till 2 månader, för vilken tid antagits åtgå 85,000 kronor. För budgetårets återstående 10 månader beräknas hemortsförsvarsassistenternas arvoden draga en kostnad av $(35 \times 10 \times 100 + 50 \times 10)$ 35,500 kronor, vartill kommer ersättning för mistad arbetsinkomst samt rese- och traktamentsersättningar, vilkas sammanlagda belopp uppskattats till omkring 55,000 kronor. De sakkunniga anför, att anslaget alltjämt bör hava karaktären av förslagsanslag.

Departementschefen har anfört följande:

Med hänsyn till vad hemortsförsvarsakkunniga anfört, synes det mig påkallat, att den av hemortsförsvarsassistenterna utövade verksamheten, som uppenbarligen varit till stor nytta, får i viss utsträckning fortgå även under nästa budgetår. Beträffande omfattningen av assistenternas fortsatta tjänstgöring ävensom grunderna för ersättning till dem under denna tjänstgöring ansluter jag mig till de sakkunnigas förslag. I likhet med de sakkunniga anser jag ock, att för ändamålet bör för nästa budgetår anvisas ett anslag av 175,000 kronor. Anslaget torde fortfarande — under oförändrad rubrik och såsom ett förslagsanslag — böra upptagas under femte huvudtiteln.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Förberedande åtgärder för samordnande av hemortsförsvaret* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 175,000 kronor.

Stockholm den 12 juni 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 178.
